

פחד דוד

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלובן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלובן רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 6:22 | 6:37 | 6:30 | 6:41

מוצאי שבת 7:33 | 7:35 | 7:35 | 7:34

רבינו תם 8:13 | 8:11 | 8:12 | 8:12

הילולא דצדיקא

ז - רבי אריה לייב לאפיאן

ח - רבי יחיא עמר

ט - רבי צדוק הכהן
מלובלין

י - רבי יו"ט ליפמן הלר

יא - רבי שלום יוסף
מרז'ין

יב - רבי אהרן אלקסלסי
זיע"א

יג - רבינו יוסף חיים מבבל
ה'בן איש חי' זיע"א

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: mld@hpinto.org.il

משכיל לדוד

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

אחר הפעולות נמשכים הלבבות

"לבלתי רום לבבו מאחיו" (דברים יז, כ)

כבוד גדול מצווה התורה לנהוג במלך ישראל, כולם מחויבים לסור למשמעתו ולקיים את מצוותיו. ואף אם רצה למחול על כבודו, אין כבודו מחול, ועל אף כל הכבוד שזוכה לו המלך בכל זאת התורה מצווה אותו "לבלתי רום לבבו מאחיו" אסור לו להתנהג בגבהות לבב, מחובתו להתרחק מאוד מן הגאווה ולהתנהג בענווה ושפלות. ולא רק כלפי חוץ אלא גם בתוך לבבו פנימה אסור לו להרגיש רוממות והתנשאות, לכן מדגישה התורה "לבלתי רום לבבו" גם בתוך לבבו עליו להרחיק כל בדיל וכל סממן של גרש גאווה כל שהוא.

ולכאורה זוהי מצוה שקשה מאוד לקיימה, מצד אחד התורה מבקשת לנהוג במלך כבוד רם ונישא, ומאידך חובתו להתנהג בענווה, כיצד אפשר לדרוש מן המלך שלא יתנשא, וירחיק מתוכו כל גרש של גאווה, האיך אפשר לכבות את אש הגאווה המתנוצצ בתוכו לנוכח הכבוד הגדול שהוא נוהל מאת העם?

והנראה לי להסביר בס"ד, נכון הוא הדבר שאין זה קל להשפיע על עצמו ענוה ושפלות רוח גם בתוך ליבו פנימה, אבל אמרו חז"ל (מנחת חינוך מצוה ט"ז) כי המעשים החיצוניים משפיעים על הפנימיים, ואחר הפעולות נמשכים הלבבות, ולכן כדי לעדן את מידותיו ולהמעט את הגאווה בתוכו, חייב הוא קודם כל להתנהג כלפי חוץ בענווה ושפלות, קודם חייב הוא לחנך את גופו ולהרגיל אותו לא לילך זחוח עם ראש מורם כלפי העם, ובמשך הזמן הרגל זה ייהפך אצלו לטבע עד שיקנה את מידת הענווה גם בתוך ליבו פנימה, בבחינת ולא ירום לבבו שהוא הפנימיים שלו.

כי באמת כשם שדרך האדם להיות מושפע מן הסובב אותו כפי שכותב הרמב"ם (הל' דעות פ"ו ה"א) דרך האדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו, עכ"ל. כך דרך הלב להיות נמשך אחר מעשה הגוף, ואם גופו כלפי חוץ התנהג בזיחיות הדעת ובגאווה, בודאי שגם ליבו יהיה נמשך אחר דרך זו ויקשה עליו להשיג את מידת הענווה בנפשו פנימה, אולם אם גופו בחיצוניותו יתנהג בשפלות הרוח, ענוה זו תשתרש ותשפיע גם על מהות הפנימית, וכך יהיה נקל לו לקיים את מצוות התורה "לבלתי רום לבבו מאחיו".

על פי זה נבין את התנהגותו של המלך שלמה ע"ה בבניית בית המקדש אשר בנה. נאמר בפסוק (מלכים א, ו) "והבית בהיבנותו אבן שלמה מסע בננה ומקבות והגרזן וכל כלי ברזל לא נשמע בבית בהיבנותו". ואומרת הגמ' (במס' גיטין סח, א) ששלמה המלך סיתת את האבנים על ידי תולעת השמיר. לכאורה נשאל מנין למד שלמה שאסור להניף ברזל באבני בית המקדש, הרי דין זה רק על בניית המזבח נאמר (דברים כז, ה) "לא תניף עליהם ברזל, אבנים שלמות תבנה את מזבח ה' א-להיך", התורה לא כתבה בפירוש על בניית בית המקדש שלא להניף עליהם ברזל. ומדוע נזהר בזה שלמה המלך ע"ה.

אלא נראה לי לומר, ידוע שבית המקדש מרמו על גוף

האדם, כשם ששוכן הקב"ה במקדש, כך שוכן הוא בגופו של האדם כמו שנאמר (שמות כה, ח) "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" בתוכו של כל אחד ואחד, והמזבח מרמו על הלב, כשם שהמזבח כלי שרת עיקרי במקדש,

כך הלב הוא עיקר האדם, רחמנא ליבא בעי, הקב"ה מבקש שלב האדם יהיה נכון ושלם עימו. וכשם שהמזבח בנה מאבנים שלמות ואסור להניף עליהם ברזל, כך לב האדם צריך להיות שלם להקב"ה, מבלי להניף עליו ברזל של גאווה ושאר מידות רעות ומושחתות. אך היות והמזבח שהוא דוגמת הלב יכול להיות מושפע לרעה מן הסובב אותו, אם יניפו על הסובב אותו ברזל, לכן ציווה שלמה המלך שלא רק המזבח יבנה מאבנים שלמות ללא הנפת ברזל אלא גם בית המקדש שהוא סביב למזבח יבנה מאבנים שלמות.

בקש שלמה המלך ללמדנו שאם יונף ברזל על בית המקדש הרי תהיה בזה השפעה גם על המזבח, ועליו אסור להניף ברזל מן הדין, וכיוצא בו בשלימות האדם אם יונף ברזל של מידות רעות בגוף האדם שהוא דוגמת בית המקדש, הרי תהיה בזה השפעה לרעה על לב האדם וגם בו יונף הברזל ויהיה שבור במידות מושחתות ולא שלם לכבוד ה' יתברך,

כי כח השפעה החיצונית גדולה מאוד על הפנימיות, ואם הגוף בחיצוניותו יהיה שבור מחמת שהונף עליו גרון של מידות רעות, בודאי שזה ישפיע על פנימיות הלב, לכן מחובתנו בראש ובראשונה, לדאוג שהחיצוניות תהיה נאותה, להרחיק כל מעשה של גאווה והתנשאות ואז מובטח לנו שדרך ענוה זו תשתרש גם בתוכנו ותשפיע אל תוך הלב פנימה.

נמצאים אנו בימי חודש אלול חודש הרחמים והסליחות, שבהם מרבים בתשובה ובחרטה על המעשים הרעים, ובאמת שחובת התשובה היא בכל השנה כולה, בכל שבת ושבת חובה לפשפש במעשים ולשוב בתשובה כדוגמת חודש אלול. שבת - אותיות תשובה, מה גם שבכל ערב שבת קוראים מגילת שיר השירים, שנאמר בו "אני לדודי ודודי לי", המרמז על חודש אלול ועל התשובה, ובכל יום מזכירים בשיר של יום את השבת "היום יום פלוני בשבת קודש", נמצא שבכל יום ויום חובה עלינו לבדוק מעשינו ולשוב מדרכינו הרעה, אלא שבחודש אלול מעלת התשובה יותר גדולה ויש סייענתא דשמיא מיוחדת בחודש זה למבקשים לשוב אל ה' יתברך.

וגם כאן התנאי הראשון לתשובה, היא ההתבטלות להקב"ה, וההכנעה אליו יתברך, כי אם מוכן הוא להיות כפוף ונכנע להקב"ה, ומבטל עצמו בפני תורתו וקדושתו, הרי בכך נעשה דבק בחיבור גמור אל ה' יתברך ועל ידי כך יתקיים בו (דברים ד, ד) "ואתם הדבקים בה' א-להיכם חיים כולכם היום".

והיה רצון שנדע לבטל עצמנו אליו יתברך ולקיים את רצונו ואת מצוותיו, ועל ידי זה נכתב ונחתם בספרן של צדיקים לאלתר לחיים טובים ולשלום, אמן ואמן.

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

כיצד נמנף את יום הבחירות בעיצומו של חודש אלול?

חובשי בתי המדרשות צריכים לדעת, אמר הגאון רבי יצחק זילברשטיין, שהמהלך שנכפה עלינו לקיים 'בחירות חוזרות' באלול, לא נקבע על ידי בשר ודם, יהיה מי שיהיה, אלא זה הוא מהלך שמימי, וברור שמן השמים רוצים לנסותנו ולראות האם אנחנו 'בוחרים' בדרך הישר.

כפי שדווח הנציגים החרדיים ביקשו לערוך את הבחירות בחודש מנחם-אב, בימי 'בין הזמנים', אבל בסופו של דבר נקבעו הבחירות ליום י"ז באלול. ובל נחשוב שמדובר במהלך של מה בכך; הנציגים שאינם שומרי מצוות יודעים היטב שבימי התשובה והרחמים של חודש אלול מְמַעֵט הציבור החרדי, על כל שכבותיו, לעסוק בענייני חולין, ומעדיף להימצא יותר ויותר שעות בבית המדרש.

דבר זה 'ביא', לדעתם, לכך שהמפלגות החרדיות לא תוכלנה 'להיאבק על כל קול', כפי שעשו בבחירות הקודמות. ברם, אם הם היו יודעים את האמת, יתכן שהיו מנסים ככל האפשר למנוע את קיום הבחירות בימי אלול...

ההחלטה על איך וכמה לפעול בימי אלול תהיה נתונה כמובן לדעתם, דעת תורה, של גדולי ישראל. אבל עוד לפני כן, אנחנו צריכים להוכיח לכולם שבעוד ש'אלה ברכב ואלה בסוסים', הרי אנחנו 'בשם ה' נזכיר'.

דהיינו, דווקא אווירת החיזוק והתשובה בימי חודש אלול, המתבטאת בחיפוש האמת ובקשת-הסליחה, הם הם אלה שיגרמו בעזרת השם 'אתערותא דלעילא' ששטייע בעדנו לקדש שם שמים.

ההתעוררות שלנו בתפילה ובתשובה, בתורה ובמעשים טובים, תביא להתעוררות בשמי-שמים, וכך יושפע עלינו שפע של רחמים ויפתחו בפנינו שערי ההצלחה.

והאמת, שגם נציגי השלטון בעצמם יודעים את האמת, וגם הם מודעים לכך שכאשר אנשי בתי המדרשות מצויים בחיזוק - זה הזמן היעיל ביותר לנקוט בפעולות הנצרכות לסיעתא דשמיא מיוחדת.

לא סוד הוא שכאשר ראש הממשלה דאז, רצה להפציץ את הכור האטומי בעירק, הוא ביקש לפני כן לשמוע את דעתם של גדולי הדור, ושיגר את נציגיו כדי שישאלו מתי היא השעה הטובה ביותר להפצצה.

גדולי הדור השיבו שעדיף לעשות זאת בשעה 4 אחה"צ, כיון שבשעה זו בתי המדרשות מלאים בלומדי התורה. 'זכות התורה היא שתגן על המטוסים ושהמבצע כולו יעבור בשלום', אמרו.

וכך נאמר גם אנחנו, שדווקא ימי אלול, ואווירת החיזוק המיוחדת המורגשת בימים ההם, תהיה בעזרנו לקדש שם שמים בצורה מופלגת.

ימי התשובה והסליחות, שבהם אנחנו מתפללים 'ותן פחדך על כל מעשיך', יהיו עבורנו ימים של חיזוק במלכות-הבורא-בעולמו. הבחירות, והחששות מפני עלייתם לשלטון של גורמים שינסו לפגוע רח"ל בלומדי התורה, יעניקו לנו אפשרות להתפלל ביתר-שאת על 'זיראוך כל המעשים וישתחוו לפניך כל הברואים', ולהרגיש באופן מוחשי יותר עד כמה אנחנו זקוקים להמלכתו של השם יתברך בעולם. וזה עצמו, ההתעוררות הזו, והסליחות שתיאמרנה ברטט, יצליחו בס"ד

את דרכנו. ונזכה להמליך את בוראנו באהבה וביראה, בשמחת לב ובחרדת קודש.

וידאו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עלינו.

כי זה כל האדם

הה הוא העיקר והאדם חי פה לנצח...

"הנה שומע אתה כעת כיצד עזב הרב יעקובי זצ"ל את העולם באופן פתאומי מבלי כל הודעה מוקדמת, על אף שהיה בריא ושלם. ומכאן תלמד ותבין שהעולם הזה הינו עולם חולף ועובר כי זה סוף כל האדם ואין מי שיישאר כאן לעולם".

ובאמת שהדברים נכנסו אל ליבו והוא שאל אותי "אז מה עלי לעשות?" אמרתי לו שיקבל על עצמו איזושהי קבלה להתקדם ברוחניות.

"אתן סכום נכבד לצדקה" ענה לי. אמרתי לו "צדקה בלאו הכי תיתן, הרי ברוך ה' איש חסד אתה וידך פתוחה לדבר מצווה. אך עליך לדאוג גם לנפשך - קבל עליך איזה דבר של התקרבות לה' יתברך". ואכן כך עשה.

וגם זאת בבחינת "שופטים ושוטרים תתן לך", כי כשהאדם נותן אל ליבו את אותם אנשים אשר היו חיים עמנו, ולפתע באופן מפתיע עזבו אותנו לאנחות כשהם צעירים לימים רח"ל - הרי שזה מעורר את האדם לתשובה ומקרב אותו לה' יתברך. ומחשבות קדושות אלו הינן בגדר שופט ושוטר לאדם, להרחיקו מן הרע ולקרבו אל הטוב.

לחתונתו של בני רבי משה אהרן שיחי', הגיעו יהודים רבים מכל רחבי תבל וביניהם גם הנדיב אדון מצליח הי"ו, אשר זכה לתרום ספר תורה מהודר למוסדותינו הקדושים באשדוד. ספר התורה נכתב על ידי רב הקהילה הרב יוסף יעקובי זצ"ל.

למחרת החתונה החליט אדון מצליח הי"ו להגיע לאשדוד מבלי שתהא לו סיבה מסוימת לכך, וכשהגיע - שאלני היכן הרב שכתב עבורו את ספר התורה? אמרתי לו כי לצערנו הוא נפטר באופן פתאומי. כששמע זאת האדון מצליח הי"ו החל לבכות ולהתייפח כילד קטן, כשהוא שואל בתמייה "הרי הוא היה צעיר לימים, וכן לא היה נראה שסובל ממחלה כלשהי. וכיצד זה לפתע הלך לעולמו בחטף!?"

אמרתי לו "הינך יודע מדוע באת לארץ ישראל, לא בשביל חתונת בני שיחי' כי אם כדי שתשמע את מה ששמעת עכשיו, כדי שהחי ייתן אל ליבו. הנה הינך מבוקר ועד ערב שקוע בעסקיך, וראשך נתון לענייני העולם הזה, ויש בזה סכנה שמא חלילה תשכח את ה' ותבעט בתורה ובמצוות כי תחשוב בטעות שהעולם

במרה מפטירין

הפטרת השבוע: "אנכי אנכי הוא מנחמכם"

(ישעיה נא)

הקשר לשבת : הפטרה זו היא אחת משבע שבתות של נחמה שמפטירין החל משבת שאחרי תשעה באב.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

אין שום הבדל

באיסור סיפור רכילות אין שום הבדל, בין אם סיפר לו המספר מעצמו, או אם חברו הבין קצת מעצמו בדבר ועמד עליו והפציר בו כדי שייספר לו מה שדבר פלוני לפניו אודותיו. כך גם במקרה שאביו או רבו הפצירו בו שייספר להם מה דיבר פלוני אודותם, ואפילו אם הוא רק אבק רכילות, אף על פי כן אסור.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

במקום סכנה - אדם מפשפש במעשיו

"מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו"
(דברים כ, ח)

מבואר בפרשה שבשעה שהם מגיעים לשדה הקרב אזי הכהן משוח המלחמה והשוטרים, בודקים אותם אם יש בהם אנשים שיש מורך בלבבם ומחזירים אותם משדה המלחמה פן יפילו פחדם על יתר הלוחמים ודורשת הגמרא "הירא ורך הלבב" - היינו ירא מעבירות שבידו.

והנה יש לתמוה בזה, מדוע הוצרכו להביאם לשדה הקרב ושם לצוותם ולהזהירם מי הירא ורך הלבב, הלא יכלו לעשות זאת עוד כשהיו בישוב. ויתרה מזאת, הלא כל הלוחמים יודעים ומכירים מה שכתוב בתורה שבודקים אותם, ומדוע בכלל הם באים למלחמה, מוטב להם להישאר בביתם בידועים שכזאת יקרה אותם, ואדרבה בושה להם לילך לשם ולחזור בפחי נפש שלא התקבלו להיות לוחמים בצבא ה'.

והביאור בזה הוא שהיצר הרע תמיד מראה לאדם שהוא מושלם וטוב ולא רואה בעצמו שהוא צריך וטעון תיקון ואם תשאלוהו מה לגבי חזרה בתשובה, יתמה על השאלה שהרי אין לו על מה. אבל כל זה כשהוא בבית חושב הוא כך שהוא ללא רבב של חטא. שהרי "כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו". אבל בשעה שמגיע למקום סכנה ורואה את האויב ניצב מולו עם כל כלי הנשק נכנסים פחד ויראה ומורך בלבבו ואז מתחיל לבדוק ולפשפש באמת בנבכי נפשו ופתאום צצים כל העבירות שעשה ומתחיל לפחד.

ועתה מובן להפליא עניין הפסוק שהרי האנשים הלוחמים יודעים וודאי שאם יש עבירות חוזרים אבל לא רואים זאת בעצמם וחושבים שהם נקיים מחטא. ברם, קרוב לשדה המלחמה חשים הם את אימת האויב ורק אז נזכרים בחטאם וחפצים לחזור ולכן הקדימה התורה בית שדה וכרם לפני כן לכסות על החוזרים שבביל עבירות שבידם שהרי רק עתה גילו אותם ואם כן יבושו לחזור שיאמרו שהם בעלי עבירות וכשמקדימים השוטרים לשאול מי שבנה בית ולא חנכו וכו' יחזרו בהם מסיבה אחרת.

למדנו מזה שהאדם חושב שהוא מושלם ואין לו מה לתקן אבל כשמגיע לו פחד, הפחד מזעזע את לבו ומחזירו לדרך הישרה. ולכן נראה לי לרמזו מדוע באה פרשה זו בחודש אלול שהוא חודש הרחמים והסליחות, ועל ימים אלו רמזו בעלי המוסר "אריה שאג מי לא יירא" "אריה" ראשי תיבות אלול ראש השנה יום כיפור הושענא רבא, שאלו ימי היראה והדין, שמעוררים את האדם לחזור בתשובה והגם שכל השנה כולה אין אדם רואה בעצמו חטאים, אולם ימים אלו מחזירים אותו למוטב על ידי הפחד מהדין שיש בימים אלו וזהו בדיוק הרעיון המובא בפרשה שאמרנו שהפחד גורם לאדם להבין ולפשפש במעשיו.

פניני הפרשה

שמירה שפותחת שערים

"שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך" (דברים טז, יח)

כתב החיד"א בשם רבי חיים ויטאל זיע"א, שבגופו של כל אדם יש כמה שערים, והם: שער הראות, שער השמע, שער הריח, שער הדיבור, ושער האכילה.

מצוות "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך", מלמדת אותנו שצריך האדם לעשות לעצמו דין וחשבון בכל ענייניו, ולכן דיבר הכתוב בלשון יחיד ואמר 'תתן לך', כי כל אחד מעם ישראל מצווה על כך.

אם האדם משגיח ומפקח על שערו, אינו מביט במקומות שאסור לו להביט, אינו שומע דברים האסורים לו לשמוע, אינו מריח ריחות אסורים, אינו אוכל מאכלות אסורות וכו', יזכה שיתקיים בו מידה כנגד מידה ויפתחו לפניו - כך כותב הגר"ח ויטאל - שערי ש"י עולמות, וכשתעלה הנשמה למקור מחצבתה יפתחו בפניה כל השערים.

תוספת נופך מביא בעל 'עלינו לשבח', ש"שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך לשבטיך" - מוסב על הייסורים, דהיינו שהמילה 'לשבטיך' מרמזת על ייסורים, כמו שנאמר 'שבטך ומשענתך המה ינחמוני', ולמדנו שצריך האדם להציב שופטים ושוטרים על ייסוריו, כלומר שיבחן על פי סוג הייסורים שבאו עליו - על איזה חטא הם באו.

שוטר בגימטריא תפילה

"שפטים ושוטרים תתן לך" (דברים טז, יח)

האלישי"ך הקדוש כתב שהרי יש ויכוח בין הקב"ה לבני ישראל, שבני ישראל טוענים 'אם אין קמח אין תורה', קודם צריך פרנסה בשפע וכך יוכלו לעסוק בתורה. והקב"ה טוען לעומתם 'אם אין תורה אין קמח', כשיעסקו בתורה יהיה פרנסה בשפע.

בספר 'עטרת ישועה' כותב שמכאן יש ראייה לצד שלנו, כי יעקב אבינו ע"ה כאשר ברך את השבטים הקדים את זבולון שהיה עוסק במשא ומתן, ליששכר שהיה עוסק בתורה וזבולון היה מפרנסו.

וזה שאמר משה "שופטים ושוטרים", 'שופט' בגימטריא 'פרנסה' ו'שוטר' בגימטריא 'תפלה', ומשה רמז לצדיקים כיצד להמשיך שפע לישראל, קודם להמשיך פרנסה ואחר כך יגיעו לתפלה ולעבודת ה', והראיה "אשר ה' אלקיך נתן לשבטיך" כי כך בברכת השבטים סדר יעקב אבינו שהקדים זבולון ליששכר.

יראת שמים בקשירת נעליים

"לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (דברים יז, יא)

אמר בגמרא דיש לימין חשיבות כיוון שניתנה תורה בימין, ויש לשמאל חשיבות דקשירת תפילין הוא בשמאל, אמר רב נחמן בר יצחק וירא שמים יוצא ידי שניהם, נועל תחילה נעל של ימין אבל קושר תחילה נעל של שמאל, דחשיבות של שמאל הוא בקשירה.

ושמאל יאמר האדם מה לי לדקדק בזה, הלא ימין ושמאל אברים שלי הם ומה שייך בזה יראת שמים איך שאני נועל ואיך שאני קושר, לזה אומר בעל הישמח משה' - אמר הפסוק "ולא תסור מן הדבר אשר יגידו" - החכמים גם במה שהוא "לך ימין ושמאל", שהם אברים שלך, מכל מקום לא תסור מדברי חכמים לפי שכל אבריו הם דוגמא למה שלמעלה בעולמות העליונים, וכל עשיותיו ראוי להיות על דוגמא עליונה.

צופיה הליכות ביתה לחם עצלות לא תאכל

רחוב עזרא בבני ברק, הפך לפני תקופת מה לאתר בנייה, שם הוקם מבנה רב ממדים המשתרע על פני כמה דונמים.

כחלק מהבנייה, גודר השטח בצורה הרמטית, ובתוכו פועלים במרץ בולדוזרים שנוגסים בקרקע נגיסות הגונות לתוך משאיות שמובילות את החול החוצה. מסביב קודחים יסודות עמוקים, לתוכם דוחסים מוטות ברזל מעוגלים, אליהם יוצקים בטון שהופך לעמודים אימתניים, המאפשרים לבולדוזרים לנגוס שוב ושוב את פני האדמה לעומקים בלתי ידועים, עד שעולה החשש כי הם מתכוונים להגיע לניו זילנד הממוקמת בצידו השני של הכדור, כך אומרים.

לכאורה, עוד פרויקט בנייה בבני ברק, לא משהו יוצא דופן, אבל, בפרויקט הזה קרה משהו מעניין.

יום אחד, הגיעו כמה פועלים מתוך המתחם, חתכו מלבנים גדולים בגדרות הפח הגודרים את המתחם ובתוכם הרכיבו חלונות זכוכית עם מסגרת יפה, כדי שהעוברים ושבים יוכלו להשקיף דרכם ולעקוב אחר החפירות המרתקות.

ומכיוון שיש המוני עוברים, ועוד מספר זה של שבים באזור זה, אין רגע כמעט בו אין איזה צופה או שניים בכל אחד מחלונות הראווה הראשונים בהיסטוריה המכוונים אל אתר בנייה.

הסופר והמחנך הרב חיים ולדר, מספר שהוא שאל את אחד מהיזמים בשטח לשם מה התקין את החלונות הללו, וזו היתה התשובה:

"התקנו את זה בשביל הילדים. ילדים הם מאד סקרנים ואוהבים לראות את עבודות הבנייה. רק מה, גדרות הפח מונעים מהם מלראות, ולכן מגיע ילד, מעקם קצת את הגדר ומציץ פנימה, ואז בא חבר שלו

דם, והדרך לנתב זאת, היא שפרכת דם המועילה לזולת כמו רפואה או שחיטה.

על פי הדרך הזו, נכון יהיה לבחון מגוון של תכונות 'גרועות' אצל כל ילד ולמצוא בחוכמה את הניתוב הנכון והמועיל שלהן.

הכאבים היו משתלמים

חינוך הילדים, מעסיק אותנו בכל רגע, הוא בנשמתנו ובלבנו כל הזמן. גם כאשר אישה עובדת מחוץ לבית, מחשבתה ותודעתה צריכים להיות נתונים לבית, לחינוך. אישה היא תמיד בגדר "צופיה הליכות ביתה".

מטלות רבות מונחות על כתפיה של אישה. בבית, בעבודה, בקהילה, וכדומה. אולם בסדר החשיבות של אשת החייל, היא ממקמת את ההשקעה בחינוך ילדינו בראש סדר העדיפויות, לא רק כחזון ושאפה אלא כדרך חיים ממש - הלכה למעשה.

בעל ה'שאגת אריה' היה שוהה רבות בבית רבי יצחק מוולוז'ין, וזאת משום שחפץ היה לעיין שם בספרים הרבים שהיו מנת חלקם.

לימים נודע, כיצד זכתה אמם לבנים גדולים בתורה; לאותה מתנה יקרה בה זיכה השי"ת את עם ישראל, בדמות שני האחים המפורסמים והנודעים: הבכור רבי זלמל'ה, אשר הגאון מוילנא העיד עליו 'לית הדין בר נש', שאינו כבר בבחינת אדם אלא מלאך. ואחיו רבי חיים מוולוז'ין הוא הגבר אשר הקים עולה של תורה ביסדו את הישיבה בוולאז'ין, היא היתה אם הישיבות כולם, וממנה יצאו כל גדולי ראשי הישיבות אשר ממימיהם אנו שותים עד היום הזה.

הכל בא מכח אמם שקבלה את ברכתו של הגאון בעל ה'שאגת אריה', וזאת משום שבשעה שעמדה האם ללדת את בנה בכורה, באותה שעה שהה השאגת אריה בביתה ועיין בספר. הכאבים הלכו וגברו וצר לה עד למאוד, אך בשום פנים ואופן לא פצתה פיה כדי לא לבטל את השאגת אריה באמצע לימודו. כשהגיעו הדברים לידיעתו של בעל השאגת אריה התפעל והתרשם עמוקות מגבורת נפשה של האשה, שצופה את הליכות ביתה, וברכה בבנים ת"ח שיהיו למאורות בישראל...

ומעקם עוד קצת, ואז באים 300 אחרים ופותרים פתח גדול שגם מסכן אותם וגם את אלה שעוברים שם. לאחר מכן מעקם ילד נוסף את הגדר בצד השני, וחברו מחרה מחזיק אחריו, ושלוש מאות החברים שלהם ובתוך חודש אין גדר, כלומר יש, אבל זה יותר סוג של יצירה מודרנית של פח מעוקם, וחוף מהסכנה הנוראה שבהתקרבות לבור אדיר הממדים, יש עוד סכנה מהגדר עצמה...

עשינו חושבים והחלטנו לפתוח חלונות לילדים, שיוכלו להביט ככל העולה על רוחם. לתדהמתנו ולשמחתנו התברר שמבוגרים מתעניינים בזה לא פחות מהילדים, ולפתע הפכנו, בלי שבכלל נתכוון, להצגה הכי גדולה בעיר".

"למותר לציין" הוא מוסיף, "שאין אפילו קמט קל בגדר. אין שום סיבה לעשות זאת נתנו להם אפשרות חוקית להביט והם פשוט מנצלים אותה".

הרעיון הזה, כותב הרב ולדר, אולי מבלי שהוגיו חשבו על כך, מתאים להסתכלות חינוכית רחבת היקף בכל תחומי החינוך.

גדר היא גבול. כולנו מציבים גבולות לילדינו ולתלמידינו. גבול הוא משהו שנועד להגביל, לעצור, למנוע. הגדר בפנית עזרא, היא דוגמא מצוינת למשהו מסוכן שאין לעבור אותו בשום פנים ואופן, אך אין שום סיכון לאפשר לבני אדם להסתכל בו. כלומר, הגדר לא נועדה לעצור את ההסתכלות אלא לעצור את הכניסה. החלונות הן הפתרון היפה והנכון ביותר לאפשר לבני אדם להביט, וזאת מבלי לאפשר להם להסתכן. יותר נכון, עצם האפשרות לתת להם להביט בצורה חוקית, מונעת מהם את הסכנה, מפני שהם לא מעקמים את הגדר.

ומכאן ניתן להתרחב לתבונות מקיפות יותר.

לכל ילד וילד ישנן תכונות מצוינות וטובות, ולצידן תכונות שניתן להגדירן כ'פחות טובות' ואפילו כ'גרועות'.

אנו מוצאים את עצמנו כל העת מנסים, ובצדק, לשנות את התכונות הפחות טובות ובוודאי את אלה הגרועות.

הגמרא במסכת שבת אומרת שאדם הנולד בשעת מאדים - נכון שיהיה מקיז דם או שוחט. למעשה אדם זה טבעו לשפוך